

MAGYAR KURIR

Bétsből, Pénteken, Aprilis' 30-dikán 1819.

Német Ország.

Manheimből Aprilis' 18-dikán: — „Sand, mint a' környülállások mutatják elérte szenvedéseinek végét; halálát naponként lesik. Az eddig tett vizsgálódásoknak resultatuma pedig még mind titokban tartatik.“

Jenából April. 14-dikén: — „Azon külömbkülömbféle képpen szólló tudósításoknak, mellyek a' közönséges levelekben, *Sandról* és az ő gyilkos tselekedetéről kihirdettettek, megigazítására szolgálhat az itt következő előadás:

„Sand a' Tanuló, 1817-ben Mihály napkor jött *Erlangából* ide, hogy, mint egy irás, melly papirosai között találtatott, mutatja, a' maga tanulását, *Fundatzióval* való élés mellett folytathassa, mellyet meg is nyervén, azzal egész itt léte alatt élt. Tanítóji és mind azok, kik véle közelébbi esmerettségben voltak, jót bizonyitnak felőlle, hanem az is igaz, hogy itt létének már kezdetétől fogva nagy hajlandóságot mutatott arra, hogy némelly különös ideákat, mellyeket elméjébe vett, nagy hevességgel szeresse védelmezni. Kivált az utóbbi fél esztendő alatt szüntelen való szorgalmatosságot bizonyitván, örökké szobáját őrizte, 's minden társalkodást került. Az Aktákból ki-jön az is, hogy, ha szintén szóval nem nyilatkoztatta is, de régtől fogva elméjében forgatta azon gondolatot, hogy végrehajtsa a' mit utóljára meg is tevé. *Manheim* városa tanátsa előtt is megvallotta, minckutánna a' gyilkosságot elkövette,

hogy jó részt hat hónapoktól fogva gondolkodik azon, hogy Státustanátsos Kotzebue Augustust meggyilkolja: az itt Jenában kikérdezett személyeknek vallástételeik is bizonyitják azt, hogy az ahoz való készültekkel már a' múlt esztendőnek végén Karátsöny tájban foglalatzkodott, melly ki-jön abból, hogy a' handzsárt már akkor, a' maga tulajdon rajzolása szerént megkészítette, 's elkészülését nagyon siettette. Hanem ezen foglalatzkodásba senkit mást belé nem elegyített, kétségkívül azért, hogy czélzásának semmi tudóji ne lehessenek. —

„Jenából lett elindulása előtt 1819-ben Mártz. 8-dikán oly nyilatkoztatást tett néhány barátjainak, hogy más nap' reggel hazájába fogja útját venni, a' hova familiai dolgai hívják. A' mondott estvén nagyon vidáman viselte magát: hanem azt, hogy más nap' reggel barátjai elkísérjék, meg nem engedte. Megigérte nékik, hogy Jenába még vissza fog térni, a' mint hogy a' szállását még ezen nyárra ki is fogadta vala. Midőn a' *Manheimi* Magistrátustól, ide az *Universitáshoz* érkezett megszollittatásra a' *Laktosmester* által a' Sand íróalmáriuma 26-dikban megnyitvatván az ő portékáji 's papirosai elvétettek volna, ezek között két lepetsételt levelek találtattak, kétféle felyülírás alatt, 's a' leveleknek belső foglatjaik is külömbözők voltak. Az egyikben arra kéri Sand a' *Jenai Burschi* sereget, hogy őtet a' maga kebeléből botsássa ki, ily okra nézve, hogy ő ezen elbotsáttatás által nem egyébre czé-

loz, hanem csak arra, hogy ez által a Burschi sereg többféle kedvetlenségektől megkíméltethessék, mert ő jól tudja azt, hogy ezen társaság nem fogná azt lágy-melegséggel hallani, hogy ő, mint ennek egy tagja, Vesztő-hellyen halt-meg, és ő ezen kérelme által különben sem egyebet kíván, hanem csak, hogy azt megelőzze, a' mit a' társaság későbbre maga különben is meg fogna tselekedni, indniillik, hogy őtet a' maga kebeléből kivesse. A' másik levélben, mellyet közelébbről való barátjaihoz 's osmerősseihez intézett, ezeket a' maga fel-tett céljáról tudósítja, a' melynek végrehajtását már éppen munkába venni készült, 's a' mellyet rég' főzött, tudniillik, hogy Stá-tustanátsos Kotzebut, tulajdon kezével gyilkolja-meg, a' nélkül, hogy ezen levélben is valakit az ő gyilkossága tudójának lenni nyilatkoztatna. Minthogy pedig ezen levelek a' Sand helmijeinek átvételére rendeltetett Biztosság által nyittattak-meg, tehát nyilvánosság dolog, hogy ezeknek foglalalját Mártz. 26-dika előtt senki nem tudhatta. Azonközben nagyon szembetűnő környülállás itt az, a' mi 25-dikben történt, hogy a' Kotzebue' képe, melynek szakalát egy szárnyas egér formálta, a' fekete táblára szegzetve találtatott 's arról a' Pedellus által vétetett-le. Az Universitas azonnal szoros vizsgálódás alá vétette a' dolgot, de a' melynek nem sokáig kellett folyni, minthogy egy idevaló tanuló legkissebb tartozkodás nélkül önként megvallotta, hogy a' képet ő szegezte-fel a' táblára, 's a' környülállást is, melly erre alkalmatosságot adott 's őtet ezen tselkedetre indította, tellyes nyilvánossággal elbeszélte (de a' mi ezen tudósításban nincs kihirdetve). Egyéb resultátumok azon vizsgálódások végződésével fogják magokat kimutatni, mellyet a' Weimári R. Nagyhertzeg által az Országlószéknek Tanátsosai közzül kineveztetett két tagokból

álló Biztosság szakadatlanul folytat. Azonközben az itt felhordottakból is kihozhatni már annyit, hogy mitsoda hitelt érdemeljenek azon némely újságlevelekben közönségessé tétetett, de semmi valóságos Alttákon nem fundáltatott mendemondák, mellyek szerént a' Jénai tanulóknak közönsége is egygyetértő tudója lett volna a' Sand' gyilkos feltételének; 's minthogy a' Királyi Nagyhertzeg' különös parantsolatjából mostanában a' fenn nevezett Biztosság a' Jénai Burschnak minden írásait szoros vizsgálás alá vette, a' melly megvizsgáltatást pedig maga a' Burschnak is kívánta és több alkalmatossággal kérte: ehez képest igen nagy hasznú vizsgálódás fog ez lenni, mind a' Jénai Universitasnak ártalmas híreknek, mind pedig az ezek ellen való eszközöknek leg egyenesebb megítélhetésekre nézve."

* * *

Manheimből, April. 17-dikén: „Megígértem vala, hogy a' Sand' vizsgáltatásának minden hit-les resultatumait folytatában megírom: sajnálom, hogy azt kell jelentenem, hogy én, éppen mint a' legjobb Metaphisicusok, a' mellett, hogy mindent tudok, semmit se' tudok — mert mind azok, kiknek Sandhoz valami közők van, strázsák, papok, orvosok, bírák, keményen megeskettettek, hogy arról a' mit Sand tsinál, vagy beszél, vagy hogy miként érzi magát, él-e vagy meghalt, ki nem beszélnek. Tehát minden a' mit felőlle hallunk, tsupa bizonytalan halomás. Ilyen p. o. hogy Sand a' kézorvosi munkát, nagy magacszánással kiállotta, holott tudta, hogy magát egy mély lélekzés által kivégezheti, 's több effélék.

* * *

A' Ménusi Fránkfurthból ezt írják April. 21-dikén: — „Károly ő Aurtstriai Cs. Fő Hertzegsége, kedves Hitvesével ő Cs. Fő Hertzegaszszonyságával 's

hozzátartozóikkal, ma estve ide megérkezének 's a' Romai Császár nevű vendégfogadóba szállottak-be. A' Nassau-i Hertzeg ide elejükbe jött Kedves Sogorának és Hugának, a' kik innét holnap Weilburg-felé fogják útjokat folytatni.

Karlsruhéban Aprilis' 20-dikán öszszegyülekeztek a' Diétára meghívattott két kamarák' tagjai, a' Nagyhercegi kastély' szalájiba, a' hol üléseiket fogják tartani. A' Nagyherceg 22-dikben szándékozott az ő üléseiket, egy hozzájuk intézendő beszéd által maga személyesen kinyitni.

Végezte a' Weimari Nagy Hertzegi Követ által Frankfurthban a' Német Szövetségi Gyűlés' elejébe terjesztetett Előadásnak: —“

„Ezen *Rescriptum* tsak arra való volt, hogy a' Tanítók a' jó úton megtartattassanak, mivelhogy ezen útát már ők magok megtalálták 's megismerték vala. Már 1817-ben ekképpen beszéllett egy közzülök a' maga halgatójához: — „Ei most oly ifjú-korban vagytok, hogy semmi egyéb foglalatosság hozzátok nem illik annál, hogy úgy rendeljétek-el magatokat, hogy ifjúsági korotok gyarapodjék, magát kiformalja, magát holmi szokásba jött gyávaságok által ne vesztessze, magát ezen elszánásra lekötelezze, 's azt a' czélt, a' melly felé sietni kell, jól szemügyre vegye. A' Státus most még idegen tölletek és tsak annyiban a' tiétek, hogy annak idővel munkás tagjaivá lehettek. Reátok nem tartozik az affelett való tanátskozás, hogy minek kell vagy minek nem kell a' Státusban történni. Mostani köteleességtek az, hogy jól megfontoljátok, hogy miképpen kell idővel magatokat a' Státusban viselnetek, 's arra miképpen készüthettek-el legjobb módon. — 6). A' Burschságról. — a) Mi adott ezen Burschságnak eredetere alkalmatosságot? Ezen kérdésre azért kell

itt kiterjeszkednünk, hogy ezen nevezetnek Jénára nézve oly tulajdonságok adattak, mellyeket az Ország' Fejedelme lágy melegséggel telyciséggel el nem hallgathatott. A' Német Universitásokat érdeklő egyéb roszszak közzé számláltathattak a' *Landmanschaftságek* (a' külömbkülömb hazabéli fiaknak öszszetsatolódásaik), a' Tanulói-Rendek, 's több effélék. Ezek titkos öszszetsatolódások voltak, 's az által, hogy egymással megszűnés nélkül ellenkeztek, megzavarták az Universitásokon a' tsendességet, az ő öszszetsatolódásaiknak még az ő Universitási idejek után is következése volt; száz 's több esztendőknék lefolyta alatt számos ifjaknak halálát okozták. Némely tartományoknak 's még a' Német Birodalomnak törvényei se' használhattak ezen öszszetsatolódások ellen. Melly örvendetes dolog vala tehát az, hogy az 1813-dik és 1814-dik hadi esztendők után a' tsalázó mezőkről vissza tért ifjak ezen sok féle ágbog egygyesületeknék, öszszetsatolódásoknak eszeveszelttségét káros voltát magok megismerván, eltökéltették magokban 's meg is határozták, hogy azt, a' minek következéseit éppen most, tudniillik a' háboruban, ily fontosoknak lenni megismerték, tudniillik a' Németek közt való egygyességet, ezutánni egygyütt való életjekben is fenn tartsák, 's már még most a' magok ifjúságokban hodoljanak annak a' felséges ideának, mellyet a' Német hazára nézve ily fontosnak lenni megismertek. *Minden tanulónak egy-másközt való egygyessége 's az ő testi lelki erejeknek a' haza' szolgálatjára való keresztyéri Német kispallérozása: vala az a' Burschság, a' melly eránt a' Jénai tanulók, minden Rendeknek és úgy nevezett Patriotaságoknak (Landmanschaftságeknek) feláldozásával, 's közönséges kéztsapással meggyógyeztek. Valyon hát jó lett volna-e ez magamagában tilalmas dolognak tar-*

tani, a' midőn e' mellett még e' következő principium is meghatározott és kimondatott: A' mi közönséges öszszetsatolódásunk még azokkal is legszorosabb barátságot fog tartani, a' kik ezen öszszetsatolódásba forma szerént való módon be nem állanak. — b) Tsak azért, hogy az előbbeni ártalmas öszszetsatolódások ellen való iparkodások fogantaja fennmaradjon, 's hogy a' Burschság is bizonyos törvények alá legyen vettelve, ily rendszabás vétetődik-fel a' Jénai Akadémiai törvények közzé: „Mind azok az öszszetsatolódások, mellyek a' tanulók között részszakadásokat okoznának, az Akadémiai valóságos szabadságot és egyenlőséget megzavarná, az ő ittléteknek céljával ellenkeznének, avvagy különbben valamely törvénytelen ségre vezér lenének, akár Rend, akár Landsmanschaft, vagy akarmi nevet viseljenek, megtiltatnak. Az olyan társaságok is mind tilalmasok, mellyek a' magok felekezetének ez vagy amaz különös tagjáért, az Előljárók vagy Tiszti karok előtt kikelni mérészenek.“ Ezen eszközökkel való élésnek egész mostani jó következősei valának. A' Jénai tanulókat az 1816-dik és 1817-dik esztendőben könnyebben leheté kormányozni, mint annakelőtte akármikor. Mint már megmondottuk, valóságos szorgalmatosság uralkodott és a' részekre való oszlásnak éppen semmi híre nem volt köztök, 's duellálásunk is ritkábban volt híre, mint ezelőtt. Az igasság, mértékletesség, 's vallásszeretet oly virtusoknak tartattak, mellyekkel a' tanuló a' több tanuló között mind ez ideig büszkélkedhetett. —

Azonban, ha a' Burschság a' maga tisztaságában tsakugyan fenn nem állana, 's talám a' más Universitásokból idejött tanulóktól reá elragadás által kapott megromlottságát megbizonyítaná (oly Universitásokat értünk, mellyekben a' régi

módi Landschaftságok még a' magok meg rögzött szokásaikat folytatják) ezen esetben sem lehetne Jénában semmi veszedelemtől félni, hol az ilyen tanulókkal a' fenyítéki szoros törvények szerént bántatnának 's fognának is minden bizonynal bántani, annyival is inkább, hogy az Akadémiai Senátusnak egy kemény büntetési határozása, a' Nagyherczegnek Rescriptuma által tsak most 1818-ban Jul. 24-dikén ismét megerössített, a' mely ily szavakon végződik: — „Egyéb eránt meghatározott akaratum az: „hogy az a' valódiság, jó erköltsiség, 's illendőség, melly a' Jénai tanulóknak magok viseletéből mind ez ideig kitündöklött, fenn tartatassék, hogy Jénában tsak az ezen előre botosított principiumból folyó feltételek alatt lehessen élni, mint, hogy mi nagyon távol vagyunk attól, hogy ezen Universitásnak boldogulását, a' tanulóknak nagy számán fundálnók.“ Nem azért történnék pedig mind ezek, mintha a' tanuló között miatti a' hazai tsendeségét féltetni lehetne, hanem tsak azért, hogy az ifjuságnak efféle politikai iparkodásai 's a' Státusban való hathatosságának mutatása által, ő a' maga tanuló határoztatásától egészszen elvonattatna, 's az ő Universitási életének célja egészszen semmivé tétetne. Hanem más felől azoknak az embereknek rossz indulatjokért 's vigyázatlan magokviseleiteikért is nagyon lehet ám szomorkodnunk, a' kik a' tanulókra az efféle politikai iparkodásokat eleintén tsak magok költötték, 's talám ez által a' rosznak magvát köztök magok hintézték-el.“

B a v a r i a.

Gróf Rechter n-Limburg oly jóvallást terjesztett ezen hónap 19-dikén az első kamara elejébe, hogy el kell történni a' Lotteriákat. Jóvallását így adta elő: — „Arra, hogy a' Lotteriának minden rettentőségeit méltó módon le tud-

jam rajzolni a' Thucidides' tolla nélkül, mellyel az Athenas városabéli pestist leírta, és a' Sakespeare' ész-lángja nélkül, szükkölködöm, hogy egy illy szomorú képzeletet az ilyen történetek' néző helyére kiállithassak. Sietek tehát eltározni a' kétségbeesésnek, önnön gyilkosságának 's dühödöttségnek azon scénájától, hol az atyák gyermekeik' szá-jából az utolsó falatot kiragadják, tsak hogy a' veszettségnek ezen örvényébe valamit ezek is bethessenek — 's a' hol a' tsalárkodások minden napiak, 's az atyai, házastársi, 's gyermeki kötelességek láb-bal tapodtatnak. Sem pestis, sem hadakozás, sem éhség, sem egyéb ostor, melly az Országokat érdekli, nem okoz annyi rosszat, mint a' Lottéria. Azok a' rosszak mulandók ezek pedig megmarandandók, és sok egyéb veszedelmes következeseket vonnak magok után. Ezen játéknak (ha tsakugyan játéknak nevezhetjük azt, a' hol átálaban vévén a' dolgot, örökké tsak azon egy részé a' nyereség) káros volta nyilvánosságos. Az egyyetlenegy haszon, mellyet észrevehetőleg hajt, abban áll, hogy a' Státus há-sájába esztendőnként egy millió Forintot hoz. Már hát azt tartják némelyek meg-fejthetetlen kérdésnek, hogy ezen egy milliónyi hárt, melly a' Lotteria' eltör-léséből következne, mi módon lehessen kipotolni? De erre két utak is találtat-nak; egygyik az új adó, másik a' meg-kimélés. Kérdésbe jöhetne, hogy mos-tani adójink mind olyanok - é, hogy a' nemzetnek bétületére, boldogságára, és bátorságára 's a' thronusnak szükséges-fényességére elmulhatatlanúl megkiván-tatók - é, vagy nem? *Ha szükségesek*, úgy az azokban történhető fogyatkozást, új adófizetés által kell kipotolni; erre minden ember köteleztetik; telyességgel nem szükség játék által szert tenni reá. Nem igasság oly terhet, mellyet minde-nek hordozni köteleztetik, megsalatta-

tás által tsak kevesekre, még pedig a' szegényebb sorsuakra taszítani. *Ha nem szükségesek*, így az okosság és lelkiés-méret könnyen utat módot fognak talál-ni a' Lotteriából való nyereségnek meg-szünése által okoztató lyuknak bedugásá-ra. A' Lotteria' eltöröltetése ellen felho-zattatni szokott okokat könnyű megczá-folni. Némelyek így szollják: — *Ha Lotteria nem volna az Országban, idegen Orzági Lotteriákba foly-na ki a' pénz.* — De hiszen elég módja van az Országlószéknek arra, hogy ezt meg-akadályoztassa. A' szegény sorsú embe-rek-bizonytal meg fogják tölle tartóztat-ni magokat, ha tsak a' minden nap szem-eik előtt forgó alkalmatosság által nem ingereltetnek reá, és az a' könnyűség, hogy a' betevések tsekélységek, tsak kraj-tzáronként is megeshetnek, alkalmatos-ságot nem szolgáltat nékiek a' játékhöz való kezdésre. Egy nagy ember (Na-poleon), a' Lotteriát *Bolondok' Adó-jának* nevezte. De ez a' nevezet nem teszi magát az adót igasságossá; mert nagy igasságtalanság a' bolondokat még bolondabbakká tenni, 's őket az álom-magyarázó könyvek tsalfaságának hitenni, a' mellyek, fájdalom! az Országlás' szem-ei előtt tétetnek közönségessé. — A' másik ok, melly a' Lotteria eltörlése el-len felhozatik, ez: *Arra, hogy bété-gyen, senki se' kénszerítettik; ki te-het arról, hogy az emberek nem oko-sok.* Ez annak az atyának mentsége, a' ki köszörült borotvát ad gyermekeinek kezeikbe, hogy játzodjanak véle. De, ezt hallom mondattatni, sokféle dolgok megszenvedtetnek, a' mellyeknek vesze-delmes befolyása van a' néphez. — Igaz; ezt én is megvallottam; 's a' tökéletesség nem az emberel' sorsa! de nagyobbna-gyobb tökéletesülésre való jutáson ipar-kodni, ha hátra felé nem akarunk men-ni, tsakugyan szükséges. A' házard-já-tékok ez előtt majd mindenütt megtiltatva

voltak: miért kell *Olasz Ország* ezen szüleményének nállunk fenn állani? Tekintsük meg csak, mit okozott ez ott a maga szülő anyja földjén? A játéki-intézetek 's az uzsorázás (Wucher) által, mellyet maga az Országlás védelmez, úgy elszegényedett a szántóvető ember, hogy alig van valami kevés ingatlan vagyona (mivelni való földje). Hány ezer *Szavoyárdokat* nem látunk csak Párisban minden tsokély munkákra adni magokat; ennyire még Német Országban nem ment a dolog. — Végre azt hozzák még fel ellenvetésül: *Hogy a Lotteria ezereket tart, familiákat, háznépeket; ezek a Lotteria eltöröltetése által mind bizonytalan sorsra jutnának, kenyér nélkül maradnának.* De én erre azt mondom, hogy ezen emberek közt sok olyan vagyonosok is találtatnak, kik különben is megélhetnek; a mi pedig a szegényebbeket illeti, ezek is eltáplálnák magokat 's hozzájok tartozójikat, ha a Lotteriák mellett való szolgálhatás, őket a dolgozásra való hajlandóságtól meg nem fosztaná. A Zsidók, kikből többire a *Collectorok* lesznek, talán vesztenének: hanem ezeknek is fogna az ő spēkuláló lelkek valami egyéb kenyérkeresetet mutatni. Azt sem lehet mondani, hogy a Collectorok, ha a Lotteria eltörölné, károknak megfordittatását kívánhatnák a Státustól, minthogy ők nem szolgálják hanem csak *Mandatariusai* a Státusnak, csak addig maradnak felvételve, míg az

ő foglalatatoskodások tart. A mi a fő Lotteriai gazdálkodásnál lévő Szolgákat (tisztteket) illeti, ezeknek könnyen találhat az Országlás valamely hasznos foglalatosságot."

Elegyes Dolgok.

Temesvárról olyan tudósítások érkeztek Bétsbe, hogy minékutánna annak környékein April. 5-dikén reggel 4 és 6 órák között szörnyű szélvész uralkodott volna, melly még a várban is a legkeményebb épületű házaknak fedelciket letepte, ablakaikat összszetörte, a külső városokban pedig a szalma 's nád fedelket és sövény kerteket összszezúzta, az embereket, kik a várba eleséggel mentek, a földhöz tsapta 's néhányakat a Béga tsatornájába hajtotta volna, 8-dikén reggeli 9-tzedfél órakor szép tiszta idő lévén a várban egymás után két rendbéli földrengés következett, a melly kivált annyiban nevezetes, hogy tavaly is azon időtájban, (Aprilis 10-dikén) még pedig a mostaninál sokkal nagyobb erejű földrengés éreztetett ugyan ott.

Nemes Sáros Vármegyében Sövárón April. 14-dikén 1-gyedfél órakor tűz támodván, nagyon sok károkat okozott, de a mellyeknek mennyisége még meghatározva nem tudatott. Egyéb közönséges épületeken kívül az Inspektor-ság háza, a Söföző üstös ház, 's a tisztok 's egyéb Manipulánsok házai, mind összeégtek.

H i r a d á s.

A Nagy Méltóságú Gróf Zichy Familia' Ötevény (Hochstrass mellett helyezett Sz. Miklós (St. Niklo) nevű Uradalma részéről hírül adatik, hogy ott ezen esztendő Májusának 4-dik napjától fogva, tenyésztetésre való valóságos Spanyol Juhok 's Kosok, szabad kézből és illendő áron fognak eladattatni. A kik venni kívánnak, az ott lévő Inspectoratusnál jelentsék magokat.

Száz forint huszas pénzért adtak Váltó czédulában: —
 Aprilis 27-dikén 248. — 28-dikén 247½ — 29-dikén 244½ — forintot.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

Gr. Festetics Györgynek, a' Nagynak, a' dicsőült lelkének temetési tiszteletét, ekképpen adták meg az ő Nagy Méltóságú Rokonai 's temetsége' helyéhez közelébb lévő tisztelőji: — Keszthelyre April. 14-dik napjára özsze gyülekezett Ts. Ns. Zala, Vas, Veszprém, és Somogy Vármegyének színe, 's megmutatta, hogy, ki a' Hazának élt, azt a' Nemzet önként gyászolja. De nemcsak a' Fő Rend: hanem a' Köz Nép is, özsze gyűlvén részt kívánt venni ezen gyászos tiszteletben, mellyel némünéműképen meghálálja a' boldogútnak érdemeit, a' ki a' földmivelésnek minden ágiban a' nemzeti iparkodást olly szerentséssal felserkentette, hogy tőle az egész Hazájáplántákat ismérni, száporítani, használni tanult meg. Az idegen Uraságokon kívül jelen volt Mélt. Gróf Festetics Imre, testvér. Ötse, maga is a' Juhtenyésztésnek, 's nemesítésnek szerentsés példa adója; jelen voltak nagy érdemű Vei Bétsből, u. m. Nagy Méltóságú Gróf ifjabb Zichy Károly ő Exc. ja, és Gróf Almásy Illés ő Nagysága. Nagy Méltóságú Grófné Sallér Judith Asszony Tsillag keresztles Dáma, a' boldogútnak Hitvese, noha mindjárt a' lebetegedéskor látogatására sietett, most egészségének elgyengülése miatt; úgy a' Menye Fő Méltóságú Hohenzollern-Hechingen Jozefina Herceg Asszony is egészségének változása miatt meg nem jelenhetett. — A' Papság közül két Püspök, négy Apátur, és hatvan köz rendű Papok jelentek meg a' halotti tiszteletre. Az eltemettetés a' halhatatlanságot érdemlett férjfiúnak e' képen ment végbe: Az említett napon, Aprilis' 14-dikén, reggel 9 órakor nagy harang szóval jel adatott a' gyászos mentolre. A' hármás koporsó (egyik lágy,

másik kemény fából, a' külső 's harmadik rézből) melly a' be-balzsámozott, de fel nem bontatott testet zárta, az udvari kápolnából, hol eddig állott, a' halotti szekérre tétetett, melly fekete posztóval, és függő fátyol kárpitokkal volt ékesítve, 's elejébe 6 fekete ló sallangos szerszámokkal fogatva. A' temérdek Polgárság rendbe állítatott, és mindeniknek viasz gyertya adattatott. Ez meglévén, a' Papság keresztel a' Plebánia templomtól a' Kastélyba szép renddel megérkezett. A' Pontificans volt Nagy Méltóságú és Fő Tisztelendő Perlaki Somogyi Leopold Szombathelyi Püspök ő Exc. ja, kinek ugyan-tek püspöki süveg alatt Fő Tisztelendő Rudinai Apátur, Veszprémi Kanonok Horváth János Ur, és Fő Tisztelendő Hahóti Apátur, Keszthelyi Plebánus Ruzsek József Ur szolgáltak, egész egyházi szomorú tisztelettel. A' szokott felkövetés és egyházi énekek után, 21 Muzsikus fuvó eszközökkel sekundálta a' Magyar nyelven készült szomorú érzéssel tellyes bútsúztató éneket. Mellynek vége lévén, megindult a' halotti processió. Elöl a' keresztnél vezérül ment egy uraság Tisztje, hármad magával gyászban; azután a' Polgárság, kiket követték a' Zsidóknak Vénei, a' Czehek, a' Deákság, 's ezek után a' Muzsikusok fekete köyönyegeken a' szomorú Marsot fujdogalván. Következett a' Papság 's a' Pontificansnak adstantiája. A' Püspök ő Exc. ja után mentek a' Házi Tselédek, Udvari-, Törvényes és Gazdasághéli Főbb Tisztek mind gyász öltözetben. Ezek után a' Lovász Mester lóháton, 's utánna két Lovász ugyan lóháton mind gyászban. A' halottas szekér előtt lévő hat lovakat zablátnál fogva vezették ugyan annyi istálóbéli Tselédek gyász öltözetben. A' koporsón keresztül tsüggöttek a' Familia címerei, 's mellette két oldalról mentek 12 Geor-

gikoni Practikánsok gyászban, égő szörvénkeket tartván czímerekkel. A' koporsót követte a' bánatos Fiú, ki ezen szomorú tiszteletet mély szívbéli megindulással tellyesítette. Mellette mentek a' fent tisztelt Üri Atyafiak, 's azok után a' Fő Rend, köz Nemesség, és Aszszonyságok. Nagy tsendesség volt az egész városban, mint ha Keszthelynek ditső Urával minden ki halt volna. Illy néma tisztelettel érkezett meg a' processio a' Városi Templomba, hol szokott felszenteléssel 's egyházi imádságokkal a' koporsó letétezt a' Kriptába Mélt. Festetits Kristóf mellé, kit ezen Méltóságos Familia Státorának mondhatni. Igy eltemetett Gr. Festetits Györgynek porrá leendő része: de nagy lelke, 's híres neve emlékezethen marad mind addig, míg az érdemnek belse leszen a' világon. — A' temetés után minden Uraságok a' Kastélyba vissza tértek, 's ottan Mélt. Mező-Szegedi Szegedy Ferencz Cs. K. Kamarás Ur, és Ns. Zala Vármegyének Első Vice-Ispánnya a' Vármegyénél letétezt volt Testamentomot mindenek látára felnyitotta 's elolvasta. Ezen Testamentomnak tartalma meg mutatta újabban a' Böltsnek mondását: „Gloria patris filius sapiens“ valamint az ifjú Grófnak is nagyobb ditsőssége nem lehet, mint, hogy egy illy bölts Atyának tellyes bizodalmit olly annyira megérdemlette, hogy ötet minden szerzett javaiban is tellyes örökösének hagyná, és holta napjáig semmiben sem regulázná.

Más nap, ugymint April. 15-dikén, tartattak az Exequiák. A' halottas Misét a' Méltóságos Veszprémi Püspök Kurbélyi György ő Nagysága 9 óraker mondotta, a' ki Fő Tisztelendő Küllei János és Smodits János Kanonokkal, mint a' Ték. Káptalannak kirendelt Követeivel jelent meg. A' nagy oltár, az egész Sanctuarium, és a' prédikálószék fekete posztóval valának bevonva; a' templom közepén állott a' gyász alkotmány a' familia

czímereivel, és nagy égő gyertyákkal sűrűen körül vételve. A' Pontificánsnak adták Fő Tiszt. Küllei Kanonok, és Ruszkek Apátur Urak püspök süvegben. A' Requiem végével a' Libera, és Absolutio az egyházi szertartás szerént tartattak. Az után következett a' prédikáció, melyet Fő Tisztelendő Horváth János Rudinai Apátur, ama jeles könyvnek: Az Ékes szözlás a' Koporsónál tudós Szerzője, mondott, kit a' boldogult Méltóság, mint egykori tisztelt Keszthelyi Plébánust, maga kívánt magának Orátornak. A' Textus volt: II. Kir. 5 rész. 58 vers. *Nem tudjátok e', hogy egy Fejedelem, a' legnagyobbik, esett el ma Israelben.* A' Szözlő ékesen alkalmaztatta Abnernek az Israel Hadi Vezérének nagyságát az érdemekkel tellyes Hallottra, és annak 1) Hazafiúi; 2) Keresztyéni nagyságát olly elragadó ékes szözlással fejtegette, hogy a' boldogultnak külömben is fényes tetteire új fényt látszatott deríteni. A' prédikáció után tartatott a' Ditsőítő Mise (Sacrum gloriosum), melyet Nagy Méltóságú Somogyi Leopold Szombathelyi Püspök ő Excelentziája énekelt, ismét Fő Tisztelendő Küllei, 's Ruszkek Urak és számos egyháziak szolgálattal.

Mind az első, mind a' második nap a' Fő Rend a' Kastélyban, a' Papság a' Plébánián, és Premonstratensiselnél, a' köz Nemesség 's egyéb tisztességbeliek a' Vendégfogadóban, és az Uraság Tisztjeinél vendégeltettek meg; a' Szegényebeknek pedig bor, kenyér, és pénz bőven osztogattatott.

Császár és Király ő Felsége Mélt. Bárány Révai János Urat, Cs. K. Kamrást, Ns. Turócz Vármegye Administratorát, és Szomolnoki Bányász Fő Inspéctort, Alsó Magyar Országai Fő Kammer Gróffá, és a' Szabad K. Bánya Városok K. Commissariusává nevezni méltóztatott.